

EVİRİM KURAN

BİR KUŞAĞI ANLAMAK

11. BASKI

MUNDI

Z

Bir Kuşığı Anlamak

EVİRİM KURAN

Mundi Kitap

Z Bir Kuşuğu Anlamak, Evrim Kuran

© 2019, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2019

11. basım: Mayıs 2022, İstanbul

Bu kitabın 11. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Yönetici editör: Merin Sever

Editör: Önder Abay

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ, Ebru Aydın

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak tasarımı: Bilal Sarıteke / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: İMAK Basım Yayın Ticaret ve Sanayi Limited Şirketi

Akçaburgaz Mah. 137. Sokak. No: 12

Esenyurt, İstanbul

Sertifika No: 45523

ISBN 978-625-7491-56-3

MUNDİ KİTAP

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9786056956140

bilgi@mundikitap.com

Mundi Kitap, Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Tic. ve San. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.

Sertifika No: 43514

Z

Bir Kuşığı Anlamak

EVRİM KURAN

MUNDI

Evrin Kuran'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Onlar Gœçtü Buradan, 2021

EVİRİM KURAN, Hacettepe Üniversitesi'nde İngiliz Dili ve Edebiyatı ve Sabancı Üniversitesi'nde Executive MBA bölümlerinde öğrenim gördü. Harvard Business School'da Davranış Ekonomisi, İnovasyon, Tasarım Düşüncesi eğitimlerinin yanı sıra aynı okuldan Yönetimde Mükemmellik Sertifikası aldı. Evrim Kuran 2000 yılından bu yana kuşak araştırmaları, organizasyonel çekicilik çalışmaları yapıyor, tersine mentorluk programları tasarlıyor.

Bankacılık, enerji, hızlı tüketim, ilaç, eğitim, otomotiv, perakende, teknoloji gibi çeşitli sektörlerde pek çok ulusal ve global markanın işveren markası danışmanlığını yapıyor ve işveren markası alanında dünyanın önde gelen araştırma ve danışmanlık şirketi Universum'un Türkiye liderliğini de sürdürüyor. Kuran, 2013 yılından bu yana bölgenin en kapsamlı işveren markası konferanslarından People Make the Brand'in yaratıcısı ve küratörüdür. PERYÖN – Türkiye İnsan Yönetimi Derneği Gençlik Kurulları Temsilcisi olan yazar, aynı zamanda Sabancı Üniversitesi Yönetim Bilimleri Fakültesi Danışma Kurulu üyesi ve YetGen Koop kurucu üyesidir.

Evrım Kuran'ın Türkiye'nin beş kuşağını anlatan *Telgraftan Tablete* ve Z kuşağını farklı araştırmalarla mercek altına aldığı *Z: Bir Kuşağı Anlamak* adlı iki kitap yayımlanmıştır. Hâlâ, çeşitli süreli yayınlarda yazılar yazıyor ve konferanslara konuşmacı olarak katılıyor.

Oğlum Ali'ye...

İÇİNDEKİLER

Önsöz	13
Teşekkür	15
 Birinci Bölüm: Kuşaklar	
Neden Kuşak Çalışıyorum?	19
Jenerasyon Teorisine Dair Kısa Özet	25
Türkiye'nin ve Dünyanın Yaşayan Beş Kuşağı	29
 İkinci Bölüm: Kim Bu Z Kuşağı?	
Bir Harften Fazlası	35
Türkiye'nin Bilinen ve Bilinmeyen Z Kuşağı	40
Süper Kahramanlar Devrinin Sonu	57
İnsani Teknoloji Çağı	62

Üçüncü Bölüm: Ne Yapmalı?

Ebeveynlere Öneriler	71
Eğiticilere Öneriler	88
Şirketlere Öneriler	98

Dördüncü Bölüm: Sözüm Sana Z Kuşağı

Z Kuşağına Mektup	117
-------------------------	-----

ÖNSÖZ

Kuşak araştırmalarına neredeyse ömrümün yarısını adadım. Bu kitabı kuşak çalışmalarına başladığımdan bu yana heyecanla beklediğim Z kuşağını anlamak isteyenler ve kuşağın ta kendisi için yazdım. Hayatı ele alış biçimleri ve değerleriyle öncüllerinden belirgin farklılıklar sergileyeceklerine inandığım bu kuşağı bir birey, bir araştırmacı, bir anne olarak merakla bekledim. Onların yetişkin bireyler halini alacağı gelecekte sadeleşme, sürdürülebilirlik, girişimcilik ve sivil toplum inisiyatiflerinin değer kazanacağına, doğanın, barışın, yaratıcı zekânın her zamankinden daha kıymetli olacağına inandım. Duygusal zekânın en önemli yetkinliklerden biri halini aldığı bu yeni çağın çocuklarının dünyaya epeydir unuttuğu kavramları hatırlatacaklarına emindim. Ancak bu fikirlerimi içgüdüyle değil, veriyle desteklemek yaşadığım topluma araştırmalarıyla hizmet eden biri olarak boynumun borcuydu. Bu sebeple kitabın içerik çalışmalarına başlar başlamaz, bu kuşağın Türkiye'ye ve kendi yaşadıkları bağlama has özelliklerini anlamamızı kolaylaştıracak bir saha araştırması tasarladık.

Elinizde tuttuğunuz kitapta sadece benim değil onlarca insanın aylarca süren emeği var. Bu kitapta sadece alışageldiğimiz, hayata

daha şanslı başlayan çocukların ve gençlerin değil, arka mahallelerin unutulmuş sokaklarındaki çocukların da hikâyeleri ve onlara ilk kez sorulan sorular da var. Bu mahallelerin bazıları Türkiye'nin büyük kentlerinin tam içinde olsa da hiç girilemeyecek uzaklıkta; bazıları da şehrin dışına itilmiş haldeler. Kaybolmuşların, kaybetmişlerin, kimsesizlerin kolayca sıradanlaşabilecek benzerlerin bir arada bulunduğu, postacıların veya sayaç okuyucuların bile gitmekten imtina edebildiği mahallelere yüz yüze görüşmeler yapmak için girmek çok kolay bir karar değildi. O kararı verdikten sonra karşılaştığımız onca engele rağmen geri dönmedik. Süreç içinde morali çok bozulup ağlayarak sahayı terk eden araştırmacılarımız bile oldu. Bu durum bile başlı başına bizler için bir veriydi.

Bu kitapta birbirinden çok farklı şartlarda ama aynı küresel köyde yaşayan Z kuşağı bireylerinin gerçeklerini, mücadele alanlarını, zenginliklerini, –doğru anladığımızda– bu gitgide vahşileşen ve sevgisizleşen dünya için yaratabilecekleri değeri anlatmaya çalıştım.

Siz bir ebeveyn, bir lider, bir eğitici, bir kural koyucu, bir fikir lideri, bir sanatçı, bir sıradan vatandaş, bir işsiz, bir patron veya Z kuşağının ta kendisi olabilirsiniz. Dilerim bu kuşağın mesajları, bizler kadar sizlerin de kalbinde yankılanır.

TEŞEKKÜR

Aziz Nesin'in 1967'de yani ben doğmadan dokuz yıl önce yazdığı romanı *Şimdiki Çocuklar Harika*'yı okuyuşum '80'li yılların sonuna, çocukluğu ergenliğe köprülediğim dönemime denk gelir. Sanırım kuşakların farklılıklarının aslında nasıl bir zenginlik olduğuna dair içime ilk tohumları Aziz Dede atmıştır. *Şimdiki Çocuklar Harika*'da şöyle der Aziz Nesin: "Çocuklara daha iyi bir dünya bırakmak yerine, dünyaya daha iyi çocuklar bıraksanız, sorun kendiliğinden çözülecek aslında." Bende bıraktığı ölümsüz iz için Aziz Nesin'e çok teşekkür ederim.

Bu araştırmayı çeşitli illerde ve sosyoekonomik olarak birbirinden çok farklı mahallelerde gerçekleştirirken, aylarca titizlikle çalışıp önemli bulgulara erişmemizi Dinamo Danışmanlık'taki çalışma arkadaşlarım sağladı. Tüm ekip arkadaşlarıma, bu çalışmaya kalplerini koydukları, benimle birlikte heyecanlanıp çocuk meraklarını korudukları için çok teşekkür ederim.

Aradıklarını kelimelerde bulan ve eli kalem tuttuğundan bu yana yazdıkça gelişen, iyileşen biri olarak yazmaya küstüğüm bir dönemde Önder Abay'la tanıştım. Beni sözcüklerle barıştırdı. Onu tanıdığım andan itibaren daha büyük bir sevgiyle ve disiplinle yaz-

dım. İlk kitabım gibi elinizde tuttuğunuz bu ikinci kitabım da onun editörlüğü ve yoğun yaşam tempomda yazma lokomotifimin raydan çıkmaya en meyilli olduğu dönemlerde verdiği destekle mümkün oldu. Editörlüğü ve derin dostluğu için Önder'e çok teşekkür ederim.

Hiçbir bebek nankör, kibirli, tembel, yalancı, riyakâr, hırsız ya da katil olarak gelmez dünyaya. Bebeklikten çocukluğa ve oradan yetişkinliğe geçişteki yolculuk şekil verir iyi insan olma tercihinine.

Hız ve rekabetle şekillenen ama asla bütünlenmeyen, her şeyin fiyatının bilindiği fakat değerinin bilinmediği bu çağda, biz yeni nesil ebeveynler mutlu çocuk yetiştirmek obsesyonuna kapılıyoruz. Oğlum Ali ve tüm kuşakdaşları için dileğim önce iyi birer insan olmalarıdır. Mutluluk tasarımını sonra kendileri yapabilirler. Ali'yle bugünlerde sık sık iyi insan olmak üzerine konuşuyoruz. Söylediklerimizle değil, yaptıklarımızla iyi insan olabileceğimizi, kanatlarımızın gayretimiz olduğunu, çalışmanın ibadet olduğunu, iyiliğin bir düşünce değil bir eylem olduğunu, sevmenin sorumluluk olduğunu... Bu kitaba konu olan tutkumun peşinden koşarken en çok zamanı kendi evimdeki Z kuşağından çaldığımı biliyorum. Buna rağmen birlikte geçirdiğimiz kısıtlı ama çok değerli zamanlarda gözlerimi parlattığı, zihnimi aydınlattığı, gelecek güzel günlere inancımı artırdığı için oğlum Ali'ye çok teşekkür ederim.

Bu nesle iyi bir dünya bırakamıyoruz; dilerim iyi bir nesil bırakıyoruzdur dünyaya.

Evrım Kuran,
Toronto-İstanbul
2019

BİRİNCİ BÖLÜM

KUŞAKLAR

BİR KUŞAĞI ANLAMAK, BİR DÖNEMİ ANLAMAKTIR.

2000'lerin başından bu yana gördüklerimi kuşaklar üzerinden okumaya çalışıyorum. Kuşakları anlamak; geçmişi onurlandırmak, geleceği mümkün kılmak için fevkalade bir araç. Bir kuşağı anlamak, bir dönemi anlamaktır. Bir dönemi anladığınızda ise paradigmanın kısılcasına sıkışmaktan kurtulursunuz. Ve sizin gibi olmayanları kendinize ait yargılarla değil, onlara ait gerçeklerle görmeyi mümkün olur. Bu mümkün olduğunda ise dönüştürsünüz. Birey olarak, kurum olarak, toplum olarak... Bu kitabı Z kuşağını anlamak isteyenler ve kuşağın ta kendisi için yazdım.

Hiçbir bebek nankör, kibirli, tembel, yalancı, rıyakâr, hırsız ya da katil olarak gelmez dünyaya. Bebeklikten çocukluğa ve oradan yetişkinliğe geçişteki yolculuk şekil verir iyi insan olma terahine. Hız ve rekabetle şekillenen ama asla bütünlüklenmeyen, her şeyin fiyatının bilindiği fakat değerinin bilinmediği bu çağda, biz yeni nesil ebeveynler mutlu çocuk yetiştirmek obsesyonuna kapılıyoruz. Bu nesle iyi bir dünya bırakamıyoruz; dilerim iyi bir nesil bırakıyoruzdur dünyaya...

Evrım Kuran

MUNDI

mundikitap.com

[mundikitap](https://www.facebook.com/mundikitap)

[mundikitap](https://www.instagram.com/mundikitap)

[mundikitap](https://www.twitter.com/mundikitap)

inceleme

ISBN 978-625-7491-56-3

9 786257 491563